

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Začínáme podnikat: Povinnosti živnostníka

Získání podnikatelského oprávnění je pouze prvním z řady úkonů, které je třeba učinit při zahájení podnikání. Další představíme v dnešním dílu našeho seriálu.

Pro zjednodušení se zaměříme pouze na povinnosti živnostníka, povinnosti ostatních podnikatelů jsou velmi podobné, ale není možné je podrobně rozvádět.

S výkonem podnikatelské činnosti jsou spojeny povinné platby daní, zdravotního a sociálního pojištění. Proto další kroky začínajícího živnostníka musí vést na **Finanční úřad** (do třiceti dnů od vydání živnostenského listu), na **Okresní správu sociálního zabezpečení** a na pobočku příslušné **zdravotní pojišťovny** (do osmi dnů).

Na Finančním úřadě vyplní živnostník formulář Přihlášky k registraci pro fyzické osoby, v němž se přihlásí k placení:

- Daně z příjmů fyzických osob
- Daně z přidané hodnoty (chce-li, jinak až v případě, že obrat za posledních 12 měsíců překročil částku 1 milion Kč)
- Daně z nemovitostí (je-li součástí podnikatelského majetku nemovitost)
- Daně silniční (bude-li k podnikatelským účelům používat motorové vozidlo)
- Daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků (bude-li mít zaměstnance)
- Daně z příjmů vybírané zvláštní sazbou daně (málo časté u živnostníků)

Na Okresní správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně oznámí zahájení podnikání, a vzniká mu tak povinnost platit měsíční zálohy na příslušné pojistné.

Bez papírování to nejde

Aby bylo možné podat daňové přiznání, je každý živnostník povinen **vést daňovou evidenci** (dříve jednoduché účetnictví). Pokud však vydělává více než 6 milionů ročně, musí vést podvojný účetnictví.

Vedení daňové evidence je nejvhodnější pomocí počítače, mnoho účetních programů je ve verzi pro malé podnikatele bez zaměstnanců s několika sty účetními doklady ročně na internetu nabízeno zdarma jako freeware. Nejdůležitější aplikací v programu je pak peněžní deník. V něm se zaznamenávají veškeré účetní pohyby (nákup materiálu, příjem za provedení práce, zaplacené pojistného apod.). Všechny investice do 40 000 Kč za jednotku se uvedou v peněžním deníku jako výdaj. Pokud však přesáhne částka tuto hranici (např. ojeté auto za 70 000 Kč), pak není možné tuto částku ihned uvést jako výdaj, ale je ji třeba tzv. odepisovat. Princip odepisování spočívá v tom, že oněch 70 000 podle určitých pravidel rozpočítáme na určitý počet let, u auta na 4 roky, a každý rok z těch 4 let započítáme do „výdajů“ pouze část nákupní ceny. 70 000 Kč se nám tímto způsobem jako výdaj rozpustí ve 4 letech.

Kolik budu platit na daních

Silniční daň je povinen platit každý, kdo používá vozidla registrovaná v ČR za účelem podnikání. Její sazby jsou u osobních aut odvozeny od zdvihového objemu motoru a činí ročně např.

- 2400 Kč (1250 cm³ - 1500 cm³) - Škoda Favorit a Forman, Škoda Felicia 1.3, Škoda Fabia 1.4
- 3000 Kč (1500 cm³ - 2000 cm³) - většina běžných dieselů a vozů vyšší střední a střední třídy
- 3600 Kč (2000 cm³ - 3000 cm³) - většinou luxusní vozy

Za ostatní vozidla se platí sazby daně v odlišné v závislosti na počtu náprav a na nejvyšší povolené hmotnosti, např. za Avie do 8 tun činí sazba 7200 Kč, za těžší nákladní vozy se třemi nápravami a hmotností od 17 do 19 tun 15 900 Kč. U vozidel zaregistrovaných v ČR do 31. 12. 1989 se sazba daně zvyšuje o 15 %, naopak se snižuje u nákladních vozů, které splňují limity EURO 2, 3 atd.

Daň se platí ve splátkách přibližně po 3 měsících. Daň je třeba platit i za vozy v osobním vlastnictví, které jsou používány pro potřeby podnikání, jinak by nebylo možné náklady na jejich použití akceptovat jako daňově uznatelný výdaj.

Sazby daně z příjmů u živnostníků jsou stejné jako sazby daně z příjmů zaměstnanců. Stanoví se tak, že od všech příjmů, které měl v daném kalendářním roce, se odečtou všechny výdaje na jejich zajištění a udržení včetně zaplaceného pojistného na sociální a zdravotní pojištění a tak se získá základ daně. Tento musí být za rok 2005 ve výši 107 300 Kč. Není-li, pak je základem daně částka oněch 107 300 Kč. Od této částky se odečtou odečitatelné položky např. za manželku na mateřské dovolené, na zdr. postižené dítě apod. a zbylá částka se zdaňuje postupně přibližně po 110 000 korunách základu daně sazbami ve výši 15 %, 20%, 25% a 32% (blíže Knihovnička Osobních financí „Daně a jak na ně“ z února 2005).

Zdravotní a sociální pojištění

Při stanovení výše záloh na oba sociální i zdravotní pojištění se vychází ze zisku z minulého zdaňovacího období. Jelikož u začínajících živnostníků tuto částku nelze určit, pak platí zálohy v nejmenší možné výši.

Vyměřovací základ, z něhož se počítá sociální pojištění, se určuje velmi komplikovaným způsobem. Podobně jako u daní z příjmů se vezmou příjmy z podnikání, od nich se odečtou výdaje, a ze získané částky se letos vypočítá 45 %, příští rok 50% (pozn. v roce 2003 to bylo 35%). Tak získáme vyměřovací základ.

Příklad: Vydělal jsem za rok 2005 570 000 Kč, moje náklady činily 280 000 Kč. Hrubý zisk tedy činí 290 000 korun. Vypočítám z této částky 45 %, to je 130 500 Kč. Tato suma je pro mě vyměřovací základ pro výpočet pojistného (v roce 2006 to bude 145 000 Kč, v roce 2003 by to bylo 101 500 Kč).

Z vyměřovacího základu vypočítáme výši pojistného. Pojistné na důchodové pojištění činí 28 %, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti je 1,6 % a nemocenské pojištění činí 4,4 %.

Sociální pojištění se skládá z důchodového pojištění, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a nemocenského pojištění. Na rozdíl od zaměstnance u živnostníka není účast na nemocenském pojištění povinná, ale dobrovolná. Živnostníkovi je tak dáno na výběr, zda bude platit pojistné na nemocenské pojištění nebo v případě nemoci mu nebudou poskytovány dávky alespoň částečně nahrazující výpadek příjmů v době nemoci.

V našem příkladě budeme počítat s tím, že si živnostník platí i nemocenské pojištění. Pak bude povinen zaplatit za rok 2005 sociální pojištění v celkové výši 44 370 Kč (36 540 Kč na důchodové pojištění, 2088 Kč na státní politiku zaměstnanosti a 5742 Kč nemocenského pojištění).

Vyměřovací základ je stejný jako u sociálního pojištění, získá se stejným výpočtem. Sazba zdravotního pojištění je 13,5 %. Celkem tedy náš živnostník zaplatí za rok 2005 na zdravotním

pojištění 17 617,50 Kč

Kolik tedy vydělám?

Nyní vypočítáme zisk živnostníka za rok 2005. Pro zjednodušení nebudeme počítat se zálohami na zdravotní a sociální pojištění, tyto částky zakomponujeme do účetnictví až po skončení imaginárního kalendářního roku 2005. Ve skutečnosti by tak byla daň z příjmu o několik tisícikorun menší.

Vezmeme tedy živnostníka, svobodného, bezdětného, neuplatňujícího odpočitatelnou částku na ZTP, nestudujícího, neplatícího si penzijní připojištění ani životní pojištění, nesplácejícího úvěr ze stavebního spoření apod. Všechny tyto okolnosti by znamenaly snížení základu daně a ve svém důsledku i nižší daň z příjmů. Začal podnikat 1. ledna 2005.

Celkové příjmy v roce 2005: 570 000 Kč

Celkové daňově uznatelné výdaje: - 280 000 Kč

Hrubý zisk: 290 000 Kč

Sociální pojištění: - 44 370 Kč

Zdravotní pojištění: - 17 617 Kč

Hrubý zisk po zaplacení pojistného: 228 013 Kč

Snížení částky o nezdánitelnou část na poplatníka: - 38 040 Kč

Základ daně zaokrouhlený na celá sta dolů: 189 900 Kč

Daň z příjmu z prvních 109 200 Kč (15 %): 16 380 Kč

Daň z příjmu ze zbytku - 80 700 Kč (20%): 16 140 Kč

Celkem daň z příjmu: 32 520 Kč

Čistý zisk: 195 493 Kč

Na dani z příjmů a sociálním a zdravotním pojištění by náš živnostník zaplatil za rok 2005 94 507 Kč. Jak jsme však již dříve řekli, samotná částka bude ve skutečnosti o něco nižší v závislosti na jeho sociálním postavení a z něho vyplývajících odpočitatelných částek.

Zdroj: Osobní finance, Vít Doležálek